

Gids geriatrische geneesmiddelen

Jan van Ingen Schenau, arts

De Tijdstroom, Utrecht

© De Tijdstroom Uitgeverij, 2003
Omslagontwerp: Cees Brake bNO, Enschede

Uitgegeven door De Tijdstroom Uitgeverij, Postbus 775, 3500 AT
Utrecht.

E-mail: info@tijdstroom.nl

Aan de totstandkoming van deze uitgave is de uiterste zorg besteed.
Voor informatie die nochtans onvolledig of onjuist is opgenomen,
aanvaarden auteur(s), redactie en uitgever geen aansprakelijkheid.
Voor eventuele verbeteringen van de opgenomen gegevens houden
zij zich gaarne aanbevolen. Reacties kunnen gericht worden aan de
uitgever.

Alle rechten voorbehouden. Niets uit deze uitgave mag worden
verveelvoudigd, opgeslagen in een geautomatiseerd gegevensbestand
of openbaar gemaakt in enige vorm of op enige wijze, hetzij
elektronisch, mechanisch, door fotokopieën, opnamen of enige
andere manier, zonder voorafgaande schriftelijke toestemming van
de uitgever.

Voorzover het maken van kopieën uit deze uitgave is toegestaan op
grond van artikel 16b Auteurswet 1912 juncto het Besluit van 20 juni
1974, Stbl. 351, zoals gewijzigd bij het Besluit van 23 augustus 1985,
Stbl. 471, en artikel 17 Auteurswet 1912, dient men de daarvoor
wettelijk verschuldigde vergoedingen te voldoen aan de Stichting

Reprorecht, Postbus 882, 1180 AW Amstelveen.
Voor het overnemen van gedeelten uit deze uitgave in
bloemlezingen, readers en andere compilatiewerken (artikel 16
Auteurswet 1912) dient men zich tot de uitgever te wenden.

isbn 90 5898 050 2
nur 862

Inhoud

- 1   **Inleiding**   7
- 2   **De oorsprong van geneesmiddelen**   11
- 3   **De indeling en toedieningsvormen van medicijnen**   15
- 4   **De werking van geneesmiddelen op oudere leeftijd**   21
- 5   **Medicijnen voor hartklachten**   27
- 6   **Longmedicatie**   47
- 7   **Medicijnen voor maagklachten**   59
- 8   **Laxeermiddelen**   67
- 9   **Bloedsuikerverlagende middelen**   73
- 10   **Medicijnen voor de schildklier**   81
- 11   **Geneesmiddelen bij bloedarmoede**   85
- 12   **Antireumatische middelen**   89
- 13   **Psychofarmaca**   95
- 14   **Geneesmiddelen bij de ziekte van Parkinson**   113
- 15   **Anti-epileptica**   117
- 16   **Antibiotica**   121

17 Pijnmedicatie 133

18 Bloedverdunners 143

19 Vitaminen 149

20 Zoektocht naar een 'dementiepil' 155

21 Vijftig veel gebruikte geneesmiddelen 167

Legenda 168

Geneesmiddelenoverzicht 169

Register 221

Hoofdstuk 1

Inleiding

Geneesmiddelen zijn de wapens bij uitstek die de geneeskunde hanteert om ziekten te bestrijden. Als we ouder worden neemt de kans op ziekte toe en dus ook de kans dat we medicijnen moeten gebruiken, soms zelfs levenslang. Bijwerkingen kunnen bij veel medicijnen voorkomen, maar op oudere leeftijd is de kans op bijwerkingen groter dan op jongere leeftijd. Als we aan meerdere ziekten lijden en dus meer verschillende medicijnen nodig hebben, is de kans op bijwerkingen nog groter, omdat de verschillende geneesmiddelen een effect op elkaar kunnen hebben. Soms is dat gunstig, maar vaak ook niet. In ieder geval is het handig om te weten wat medicijnen doen, welke bijwerkingen ze hebben en welke effecten ze op elkaar hebben.

Niet alleen voor de ouderen zelf is het goed om dat te weten, maar ook voor hulpverleners die vooral met ouderen te maken hebben, bijvoorbeeld in de geriatrie en verpleeghuisgeneeskunde. Als we bedenken dat ouderen, die 13% van de bevolking uitmaken, zo'n 30% van alle geneesmiddelen voor hun rekening nemen, dan zullen ook de huisarts en de eerstelijns hulpverleners vaak met medicijngebruik bij ouderen worden geconfronteerd.

De behandeling van de geneesmiddelen in dit boek is geheel gericht op het gebruik ervan bij ouderen. In hoofdstuk 3 wordt het begrip 'medicijngroep' geïntroduceerd. Veel medicijnen zijn onder te brengen in een aantal medicijn groepen of hoofdgroepen. Leren we deze hoofdgroepen kennen, dan hebben we al meteen enig inzicht in de geneesmiddelen die tot zo'n hoofdgroep behoren. De hoofdgroepen in dit boek zijn ontleend aan het *Farmacotherapeutisch kompas*.

In hoofdstuk 21 worden vijftig geneesmiddelen – één geneesmiddel per medicijngroep – in detail behan-

---

deld, waarbij zoveel mogelijk kenmerken worden genoemd die voor ouderen gelden. De aldus behandelde geneesmiddelen staan vetgedrukt in de tabellen 2 t/m 38. Op die manier maakt dit boek het op zijn beurt weer makkelijker om het *Farmacotherapeutisch kompas* te raadplegen: de veelheid van geneesmiddelen in het kompas wordt inzichtelijk gemaakt.

Jan van Ingen Schenau

Opmerkingen

Opmerkingen of suggesties voor verbeteringen zijn van harte welkom. Ze kunnen gericht worden aan:

De Tijdstroom Uitgeverij

Postbus 775

3500 AT Utrecht

info@tijdstroom.nl

onder vermelding van *Gids geriatische geneesmiddelen*.